

УДК 351.82: 330.341.1

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ В УКРАЇНИ

*Лагутін В. Л., ад'юнкт навчально-науково-виробничого центру
Національний університет цивільного захисту України*

Інноваційна сфера, як і будь-який інший сектор державного управління, не може успішно розбудовуватися сама по собі. Надто важливо створення й зміцнення зв'язків з усіма учасниками економічного життя регіону, держави й інших країн.. Для досягнення світового лідерства, державній політиці розвинених країн довелося подолати ряд етапів, зв'язаних як із загальноекономічним розвитком, так і з розвитком інноваційної сфери зокрема. Тому сліпе копіювання застосовуваних раніше методів не дає позитивних результатів, насамперед, у чинність серйозних відмінностей у споконвічних внутрішніх економічних умовах. Використання сучасних інструментів державної політики розвинених країн також неможливо без корекції на існуючі тенденції розвитку світових ринків і української економіки зокрема.

Проведена в кордонах регулювання національних економік, традиційна економічна політика усе більш втрачає ефективність, тому що найважливіші її інструменти (грошово-кредитна політика, ставки відсотка й технологічні інновації) досить залежать від глобальних тенденцій. Не настільки актуальний і бюджетний протекціонізм як спосіб підтримки промислового виробництва.

Держави, що прагнуть до збільшення добробуту й чинності своїх націй в умовах нової глобальної економіки, повинні конкурувати на міжнародній арені, намагаючись підвищити як загальну

конкурентоспроможність фірм, що перебувають під їхньою юрисдикцією, так і якість факторів проведення на власній території. Держава сьогодні переходить із рангу інституту, який фрагментарно фінансує інноваційний бізнес, у ранг повноправного партнера, що забезпечує функціонування інноваційної інфраструктури [1].

Для створення таких умов необхідна розробка чіткої і ясної стратегічної державної програми розвитку. Значною мірою вирішення даних завдань сприяють інноваційно - технологічні центри. Для вітчизняних технопарків характерні наступні напрямки: опто - і мікроелектроніка, нанотехнології, хімія й нові матеріали й т.п., тобто «швидкі» галузі.

Підтримка діяльності українських інноваційних центрів з коштів державного бюджету, здійснювана, зокрема, через Фонд сприяння розвитку малих форм підприємств у науково-технічній сфері - необхідна умова їх успішної діяльності. Її потрібно зберігати й розбудовувати - опираючись на реальні фінансові можливості бюджету. У цей час держава залишається основним джерелом фінансування інноваційних проектів, при цьому абсолютне вираження коштів, що направляються в науку, коливається від року до року й має тенденцію до скорочення. При переході до ринку очікувалося, що частки підприємства будуть фінансувати більшу частину видатків на науку й технологію, як це відбувається в країнах з ринковою економікою. Передбачалося, що саме частки підприємства будуть установлювати пріоритетні напрямки досліджень і формувати замовлення на науково-дослідну роботу у міру зростання їх попиту на науково-технічну продукцію. Збільшення фінансування інноваційної діяльності прогнозувалося за рахунок висновку контрактів з науково - дослідницькими інститутами й здійснення приватними підприємствами власних наукових досліджень і розробок. Однак, державне фінансування

істотне скоротилося, але попит з боку приватних підприємств на продукцію не привів до припливу недержавного фінансування.

Дана тенденція підтримується тим, що українські підприємства у фінансовому плані суттєво слабкіше закордонних і перебувають у нерівних економічних умовах, відповідно, не мають можливості інвестувати порівнянні кошти в НДР.

Слід зазначити недостатнє використання альтернативних джерел фінансування інноваційної діяльності в різноманітних формах. Відповідно до цього був розроблено схему, основною метою якої було показати ступінь привабливості фінансування інноваційного бізнесу для різних типів інвесторів.

У якості базових елементів інвестиційних схем були обрані:

1. Джерела фінансування: особисті гроші /гроші родини; гроші засновників / гроші акціонерів; державне фінансування, у тому числі гранти; кредити звичайних (комерційних) банків; кредити спеціалізованих банків; галузевий лідер, що прагне використовувати досягнення об'єкта фінансування й застосувати у своїй діяльності; інвестор, орієнтований на диверсифікованість (прагнучий розширити власну діяльність, насамперед, за рахунок фінансування побічного бізнесу, а потім, з різною ймовірністю, знову ж використовувати його для власної діяльності); інвестор венчурний (строго орієнтований на інноваційний бізнес).

2. Ціль фінансування: ідея; безпосередньо цикл (починаючи з виникнення ідеї, її інтелектуальної зашиті у вигляді патенту, потім організації підприємства й реального проведення); проведення; технологічний процес як частина проведення; торговельна марка; майбутні продажі; вхід у сегмент ринку; дослідження ринку; усунення конкурента.

3. Форма внеску інвестора:

Майновий у вигляді: будинку, спорудження; устаткування; оренда; лізинг.

Нематеріальний у вигляді:

- вкладень як ідея: патент, ліцензія, технологія (при цьому ідея розглядається як частина технології), організаційні таланти;
- вкладень в імідж: торговельна марка, технологія, надання частки ринку.

4. Результати, одержувані інвестором у випадку ефективного фінансування:

- для інвестора в особі держави: створення нових робочих місць, розвиток проривних технологій, додаткові вступи в бюджет;
- для автора ідеї: реалізація (визнання) ідеї, захист прав (патент, ліцензія), організація реального проведення (комерціалізація), дохід від використання ідеї, патенту, будь-який інший дохід;
- для інших інвесторів: дохід, співучасть (стає співвласником), власність (стає власником компанії, яка в минулому фінансувалася за рахунок інвестора).

5. Результати, одержані інвестором у ході негативного результату фінансування: застава; активи діючого підприємства; акції нового підприємства; патент; ліцензія [2].

Таким чином, на підставі запропонованих базових елементів формуються схеми фінансування об'єктів інноваційного бізнесу, при цьому невід'ємною частиною є віднесення їх до певної державно-управлінської організаційно-правової форми.

Література

1. Антонюк, О. Менеджмент в освітянській сфері: концептуальні засади / О. Антонюк // Персонал. – 2006. – № 10. – С. 58–65.
2. Цавганов. С.А. Государственная поддержка инновационной деятельности (опыт программ SBIR и STTR в США) / Управление инновациями. Становление и развитие малой технологической фирмы. Сборник статей / Под ред. Н.М. Фонштейн - М.: АНХ, 1999.